MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT

maltai.hu

A palliatív ellátás az idősek otthonaiban

Kiss Anita
Intézményvezető
Gondviselés Háza – Időskorúak Otthona Hegyfalu
NYDR

2026. október 27.

Halál, haldoklás helye a modern kultúrában

- a halálhoz való magatartás, hozzáállás a történelmi korok szerint változott
- természetes, nyilvános és előrelátott esemény volt
- ,, jó halál” fogalma a középkorban, rituálék
- a halál kezdett egyre nagyobb félelmet okozni, a halál, mint tabu, miért vált tabuvá a halál? (szekularizálódás, hospitalizálódás, izolálódás, deperszonalizálódás, irracionalizálódás, kommercializálódás, metaforizálódás)
- régen az idős kor: bölcsesség, hatalom, kevesen élték meg
- napjainkban: magas az idősek száma, média szerepe, aktivitás központú társadalom
- időskorhoz kapcsolódó negatív sztereotípiák
- életkori szerepek fellazulása
- veszteségek és félelmek időskorban: biológiai, szociális, financiális
- a haldoklás, halál megítélése a társadalomban (felkészületlenség, hárítás, félelem)

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Mitől félünk, ha a halálra gondolunk?

1. Félelem a meghalás folyamatától
2. Félelem a halottól
3. Félelem a megsemmisüléstől
4. Társak, családtagok féltése
5. Ismeretlentől való félelem
6. A halál tudatos átélésétől való félelem
7. A test féltése a halál után
8. Korai haláltól való félelem

(Multidimenzionális Halálfélelem Skála)

https://onlinepszichologus.net/blog/mit-erdemes-tudni-a-haldoklas-es-a-gyasz-folyamatairol/

Életvégi tervezés, döntések, jogszabályi hátér

1. Életmentő, életfenntartó kezelés visszautasításának joga. (cselekvőképes személy, terminális állapotban – közokiratban visszautasíthat egyes életmentő, életfenntartó kezeléseket- 1997. évi CLIV. tv. Az egészségügyről. A betegek jogai és kötelezettségei.)
2. Élő végrendelet – living will (cselekvőképes beteg kötheti, közokiratban, két tanú jelenlétében, bármikor visszavonható.)
3. Problémák: tájékozatlanság, gyakran a személyzet részéről is, egyedül maradnak a családok, túl későn kezdenek el ezen gondolkodni, EESZT-ben nincsenek rögzítve

4. Életvégi tervezés: segítség a hozzátartozóknak, jó alkalom arra, hogy beszélgetés induljon az élet végességéről, akár a hozzátartozókkal, akár a szakemberekkel

- végrendelet
- temetkezés
- spiritualitás
- digitális hagyaték

Pallatív ellátás

Definíciója és alapelvei a WHO ajánlása alapján:

- A haldoklást természetes folyamatnak tekinti, de értékeli és becsüli az életet.
- Enyhíti a fájdalmat és más tüneteket.
- Nem sietteti, de nem is késlelteti a halált.
- Figyelembe veszi a beteg pszichés, spirituális és szociális szükségleteit.
- Igyekszik jó életminőséget biztosítani.
- Segíti a családot.

Komplex orvosi és gondozási megközelítés, amely a súlyos, életet veszélyeztető vagy gyógyíthatatlan betegségben szenvedők életminőségének javítását célozza.

Célja nem a betegség meggyógyítása, hanem a fájdalom, a testi tünetek, valamint a lelki, szociális és spirituális szenvedés enyhítése

Főbb jellemzők:

- ❑ Időzítés: már a súlyos diagnózis felállítása után megkezdhető, nemcsak az élet végén
- ❑ Holisztikus szemlélet
- ❑ Szakértői csapat (orvos, ápoló, gondozó, gyógytornász, terápiás munkatársak, lelkész)

Mikor van szükség palliatív ellátásra?

- ❑ Súlyos, az életet rövidítő betegség esetén (daganatos betegségek, végstádiumú szív és tüdő betegség, autoimmun betegségek stb.

Nem egyenlő a hospice ellátással, az a palliatív ellátás része, végső szakasza lehet, általában az élet utolsó 6-12 hónapja.

A palliatív ellátásban részesülők betegsége már nem gyógyítható, minden próbálkozás ellenére, mely az élet meghosszabbítására irányul, a betegség folyamatosan progrediál és végül halálhoz vezet.

Terminális állapot fogalma: a betegségnek az a szakasza, ahol a betegség már nem gyógyítható, egyensúlyban nem tartható, a terápiás próbálkozások ellenére a betegség halad előre és rövid időn belül halálhoz vezet.

A terminális állapot időtartalma változó lehet.

A terminális állapotú betegek tüneti skálája: fájdalom, nehézlégzés, hányinger, hányás, étvágytalanság, fogyás, gyengeség, rossz közérzet, székrekedés vagy hasmenés, nyelési zavar, csuklás, száraz száj, stomatitis, megváltozott ízérzés, vizelési zavar.

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Ápolói feladatok terminális állapotú betegek ellátása során

- Életvégi ellátás:

Figyelem.

Jelenlét.

Biztonság.

- Tünetek csillapítása:

Fájdalomcsillapítás:

- Fokozott figyelem a gondozók, ápolók részéről
- A fájdalom az a tünet, melytől a legtöbb beteg fél.
- A fájdalomcsillapítás módszerei: gyógyszeres, sugárkezelés, sebészi kezelés, kemoterápia, pszichoterápia, fizikai módszerek, aneszteziológia módszerek
- A fájdalomcsillapítás három lépcsője: nem ópoid fájdalomcsillapítók, gyenge és erős ópoidok, adjuváns szerek.

Étvágytalanság, hányáscsillapítás.

Nehézlégzés oldása.

Vizelési zavarok.

Zavartság, delírium.

Folyadék háztartás egyensúlyának biztosítása.

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Ápolói feladatok terminális állapotú betegek ellátása során

- Jó közérzet biztosítása, család bevonása, magány oldása
- Lelki támogatás, spiritualitás, vallás
- Fokozott figyelem a testi higiénére, kényelemre
- Méltóság megóvása, csendes, nyugodt környezet biztosítása

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

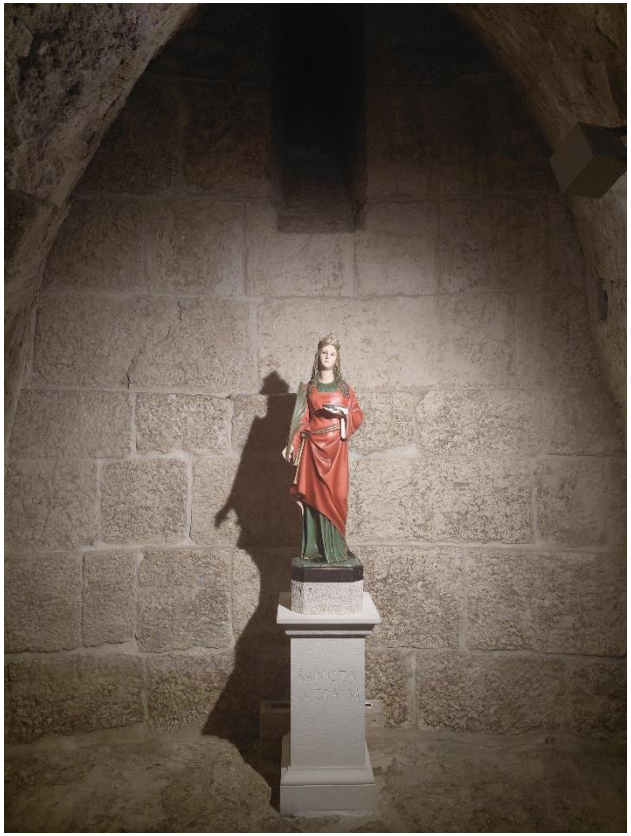
Haldokló betegek pszichoszociális ellátása

A haldoklás pszichés folyamata (Elisabeth Kübler-Ross)

- Tagadás, elfojtás
- Düh, indulat
- Alkudozás
- Depresszió
- Belenyugvás, elfogadás

Pszichológiai jelenségek terminális állapotú betegeknél:

- Félelem a haláltól, szenvedéstől, kiszolgáltatottságtól, ismeretlentől, szenvedéstől,
- önkontroll elvesztésétől, fizikai, mentális képességek elvesztésétől, kapcsolatok elvesztésétől való félelem

Haldokló betegek pszichoszociális ellátása

Kommunikáció alapelvei terminális állapotú betegekkel:

- Megfelelő körülmények
- Érzelmi folyamatok engedése, biztosítása
- Igazmondás
- Fokozatosság elve
- Hamis reménykeltés elkerülése

Jó kapcsolat kialakítása, mentálhigiénés gondozás:

- Csökkenti a bizonytalanságot, nyugtalanságot
- Partneri viszony
- Család bevonása
- Szobatársak gondozása

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Dolgozói kiégés és a terminális állapotú betegek ellátásának kapcsolata

- Saját, intézményi tapasztalat: 2 hónap alatt 8 elhunyt lakó, egy részlegen
- Az egészségügyi és a szociális területen dolgozók kiégéséhez, testi, lelki állapotához jelentősen hozzájárul a halott ellátás, a haldoklás folyamatának végig kísérése, a halál folyamatos jelenléte.
- Krónikus érzelmi megterhelés, gyors kiégés, megküzdési nehézségek.
- Teendők: támogató csoportok, egyéni (saját lelki és testi egészség védelme) és intézményi felelősség (protokollok megléte, tiszta felelősségi szintek, tréningek egyéb lehetőségek- Williams Életkészségek Program)

Gondviselés Háza- Időskorúak Otthona Hegyfalu intézmény adatai

Ellátotti létszám 140

Halálozások száma évente 45-50 körül

2026. október 15 napig 41 elhunyt lakó
(kórházban meghalt 17 fő, az otthonba 24 fő)

Halál oka:

- Szívelégtelenség, ISZB, magasvérnyomás 24 fő
- Szepszis 6 fő
- Veseelégtelenség 3 fő
- Agyi infarktus, stroke 2 fő
- Tüdő tumor 1 fő
- Gyomor daganat 1 fő
- Pneumonia 1 fő
- Csont daganat 1 fő
- Tüdő embólia 1 fő
- Emlő tumor 1 fő

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Intézményi gyakorlat és jövőbeli tervek

Mentálhigiénés intervenciók a haldoklónál:

- **aktív és értő hallgatás:** az el nem rendezett ügyek, konfliktusok kibeszélésének biztosítása
- **a magány elkerülése:** biztosítjuk a folyamatos, de nem tolakodó jelenlétet, család bevonása
- **spiritualitás támogatása:** a beteg vallási vagy spirituális igényeinek biztosítása

A család és a hozzátartozók támogatása

- **anticipációs (megelőző) gyász** állapota
- **információátadás és felkészítés:** a folyamat ne érje őket váratlan sokként
- **bűntudat enyhítése**
- **a búcsú facilitálása:** elköszönés lehetőségének biztosítása, részvétnyilvánítás

A szobatársak segítése, támogatása:

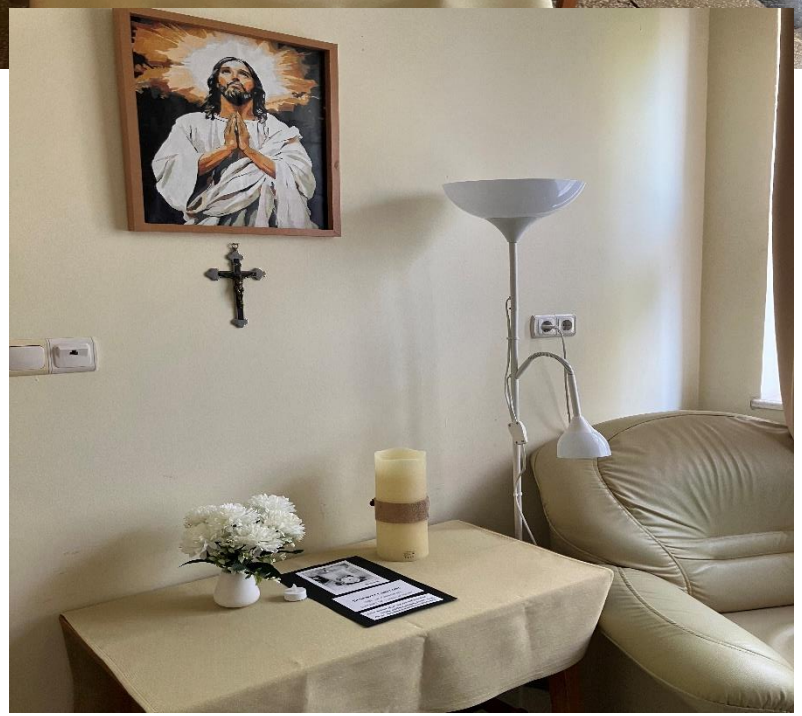
- **Legtöbb esetben nagyon bevonódnak:** támogatásra szorulnak, gyász segítése, félelem
- **Közönyösség, türelmetlenség is megfigyelhető**

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT
maltai.hu

Elhunyt lakókról való megemlékezés az osztályokon

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT

maltai.hu

Intézményi tervek

- új protokollok és szabályzatok bevezetése a terminális állapotú lakók ápolásában és mentálhigiénés ellátásában
- fokozott ápolási igényű és terminális állapotú lakók részére kialakított részleg létrehozása
- hospice tanfolyam elvégzése ápoló kollégák részére
- méltóságterápia bevezetése a betegekkel és családtagjaikkal végzett munkában

